

Material d'estudi

**Organització de l'Estat:
Constitució
i Estatut d'Autonomia**

Parcs i Jardins de Barcelona, IM.

Briz, C.; Polo, V.; Rodríguez, E. i Pascual-Ferrer, J.
Departament de Selecció i Organització

Novembre 2021

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de **Reconeixement (by)**, Es permet qualsevol explotació de l'obra, sempre que se'n citi la font.

La llicència completa es pot consultar a <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ca>

Índex

1	Organització de l'Estat	1
2	El Títol I de la Constitució Espanyola de 1978	3
3	L'Estatut d'Autonomia de Catalunya	10

1 Organització de l'Estat

L'Estat espanyol, com la resta de països del món, està dotat d'un conjunt de lleis, reglaments i altres normes, que serveixen r a facilitar la convivència dels i les ciutadanes.

D'entre d'aquestes lleis n'hi ha algunes que tenen més importància que d'altres, ja que són les que estableixen les bases, a partir de les quals les altres lleis s'han de desenvolupar. En aquest sentit, la norma suprema de l'ordenament jurídic és la Constitució, i tota la resta de lleis han d'obeir-la i respectar-la.

Però, què es realment la Constitució?

Podem dir que la Constitució és un document acordat per un poble, per a la seva organització i presa de decisions, i per a la redacció de lleis.

hem de considerar “ <u>poble</u> ” a un conjunt d'individus

La Constitució Espanyola es va aprovar en referèndum el 6 de desembre de 1978, i va entrar en vigor el 29 de desembre de 1978.

Els principis generals d'estructuració de l'Estat es contenen al Títol preliminar de la Constitució Espanyola. En els Articles 1 i 2.

Aquests principis generals es resumeixen en:

- Espanya es constitueix en un Estat social i democràtic de dret.
- La forma política de l'Estat espanyol es la monarquia parlamentària.
- Els valors superiors del seu ordenament jurídic són:
 - Llibertat
 - Justícia
 - Igualtat
 - Pluralisme polític

A l'article 2 del títol preliminar,
com a estructura territorial de l'Estat,
es reconeix
el dret a la autonomia de les nacionalitats i regions que la integren
i la solidaritat entre totes elles.

Així es crea l'Estat de les autonomies
que reconeix l'existència de Comunitats Autònomes,
que al seu temps s'han de dotar d'una norma institucional bàsica,
el denominat Estatut d'Autonomia.

Així doncs, l'Estatut d'autonomia és una norma jurídica,
formalment una llei orgànica,
que regula les normes essencials de convivència
en l'àmbit territorial de la comunitat.

A continuació trobareu un breu anàlisi del Títol I de la Constitució,
i després trobarem l'equivalent
amb el Títol I de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya.

2 El Títol I de la Constitució Espanyola de 1978

El Títol I de la Constitució Espanyola és el més llarg de tots, compren els articles del 10 fins al 55.

Porta per nom: “**Dels drets i deures fonamentals**”, encara que en s’inclouen preceptes que tracten altres qüestions:

Capítol primer “Dels espanyols i els estrangers”

Diu,

- La nacionalitat espanyola s’adquireix per naixement. Es conserva tota la vida, llevat en cas de renúncia.
- Els estrangers gaudiran a Espanya de les llibertats públiques que garanteix aquest Títol, igual que els espanyols.
- La majoria d’edat és als 18 anys.

Capítol segon:

Enumera els drets i llibertats
Esta dividit en dues seccions

- Secció primera: Drets fonamentals i llibertats públiques
- Secció segona: Drets i deures dels ciutadans

Què és un **dret**?

Són la traducció jurídica dels valors morals d’una societat.

Secció primera: Drets fonamentals i llibertats públiques

Els anomenats drets fonamentals es diferencien per un sistema de protecció més reforçat. Només poden ser regulats per Llei Orgànica, i per la seva protecció tenen un procediment preferent, que és el recurs d’empara davant el Tribunal Constitucional.

D'acord amb l'establert a la Constitució, i a forma de resum, els drets fonamentals són els següents:

- Article 14. Igualtat
Tots som iguals davant la llei sense que pugui prevaler cap discriminació per raó de naixença, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.
- Article 15. Vida i integritat física
Tothom té dret a la vida i a la integritat física i moral. Està prohibida la tortura i els tractes inhumans o degradants. Està prohibida la pena de mort.
- Article 16. Llibertat de pensament i llibertat religiosa.
Ningú pot ser obligat a declarar sobre la seva ideologia, religió o creences.
- Article 17. Dret a la llibertat i a la seguretat:
Ningú podrà ser privat de la seva llibertat, sinó és per ordre d'un jutge.
Tota persona detinguda ha de ser informada immediatament dels seus drets, així com de les raons de la detenció, i no podrà ser obligada a declarar.
Es garanteix l'assistència d'advocat.

- Article 18. Dret a l'honor:
Aquest dret inclou:
 - El dret a la intimitat personal i familiar:
no es pot publicar la nostra vida sense el nostre permís;
 - El dret a la pròpia imatge:
la nostra imatge no pot ser utilitzada per ningú sense permís.
 - El dret a la inviolabilitat del nostre domicili:
no pot entrar ningú a casa nostra sense el nostre permís, només amb una ordre judicial, o si la policia sap que s'està fent un delicte.
 - I el dret al secret de les comunicacions:
sense el nostre permís, ningú pot llegir les nostres cartes, correus electrònics, whatsapps,...
ni escoltar les nostres converses telefòniques.
- Article 19. Dret de residència i circulació:
Podem viure on vulguem
i podem moure'ns lliurement entre les diferents autonomies, així com entrar i sortir del país.
- Article 20. Llibertat d'expressió
Podem expressar i difondre lliurement els nostres pensaments i idees mitjançant la paraula, l'escriptura o qualsevol altre mitjà de reproducció.
Podem ensenyar d'acord amb les nostres idees, i enviar i rebre informació per qualsevol medi, essent l'únic límit el respecte vers els altres i als drets continguts en aquest títol.
No existeix la censura.
- Article 21. Dret de reunió pacífica.
- Article 22. Dret d'associació:
Ens podem associar per fer coses junts i assolir uns objectius, sempre que no sigui per a cometre delictes.

- Article 23. Dret a participar en els afers públics, bé com a candidat o candidata o per mitjà de representants elegits en eleccions. Tenim el dret a votar.
- Article 24. Dret a la tutela judicial
Tothom té dret a obtenir la tutela efectiva dels jutges i tribunals en l'exercici dels seus drets i interessos legítims, sense que hi pugui haver indefensió.
- Article 27. Dret a l'educació i llibertat d'ensenyament, els poders públics garanteixen aquest dret mitjançant una programació general de l'ensenyament, amb la participació efectiva de pares i professionals per garantir la qualitat de l'ensenyament. L'ensenyament bàsic és obligatori i gratuït.
- Article 28. Dret a estar sindicat i fer vaga per defensar els drets dels treballadors.
- Article 29. Dret de petició
Tothom pot dirigir-se als poders públics per fer conèixer un fet o queixa, i reclamar la seva intervenció.

Secció segona: Drets i deures dels ciutadans

Els articles 30 a 38 recullen
altres drets i els deures dels ciutadans.

Els drets recollits a la secció segona
no tenen la protecció dels drets fonamentals.
Es diferencien en que es regulen per llei ordinària,
i tenen protecció ordinària davant els tribunals de justícia

Són:

- Dret i deure de defensar Espanya.
- Tothom contribuirà al sosteniment de les despeses públiques amb el pagament d'impostos d'acord amb la seva capacitat econòmica.
- Dret a la propietat privada i a l'herència.
Si algú es privat dels seus bens a causa de l'interès general, tindrà dret a indemnització.
- Dret a contraure matrimoni amb igualtat jurídica.
- Tothom té el deure de treballar i el dret al treball, sense discriminació de cap mena.
La llei garanteix el dret a negociacions col·lectives entre treballadors i empresaris i l'elaboració de Convenis.
Es garanteix l'exercici de la llibertat d'empresa.

Els drets dels capítols primer i segon són individuals.

Però aquest Títol primer també conté tota una sèrie de drets col·lectius, que són les obligacions que té l'Estat amb els ciutadans i la seva finalitat és que els ciutadans puguin viure millor i mantenir la seva dignitat.

Estan al **Capítol tercer**

Aquests són:

- Protecció social, econòmica i jurídica de la família, especialment dels infants.
- Progrés social i econòmic per a una millor distribució de la renda.
- Dret a tenir una Seguretat Social i uns serveis socials, que garanteixin l'assistència i les prestacions socials suficients en situacions de necessitat, especialment en cas de falta de feina o en la tercera edat. Hi haurà una política de previsió, tractament, rehabilitació i integració de les persones amb discapacitat, ja que tots som ciutadans per igual.
- Dret a la protecció de la salut, és a dir, a anar al metge i rebre tractament quan estem malalts.
- Tothom té dret a l'accés a la cultura. Tanmateix, l'Estat promourà l'esport, la ciència i la investigació ja que són un benefici per a tota la societat. És d'especial interès la participació dels joves en altres aspectes com l'economia i la política.
- Tothom té dret a disposar d'un medi ambient adequat i el deure de conservar-lo. L'Estat (poders públics) vetllarà i conservarà el medi ambient, cuidant que no es degradi ni contami.

- L'Estat vetllarà pel patrimoni històric, artístic i cultural dels pobles d'Espanya, és a dir, la conservació de costums, tradicions i llengües.
- Dret a un habitatge digne i adequat:
l'Estat ha de lluitar contra els preus abusius del sòl i no permetre especulacions.
- Protecció dels consumidors i usuaris:
l'Estat promourà campanyes d'informació als consumidors i establirà normes per regular els productes comercials.

Els poders públics han de complir amb tot el que estableix la Constitució, especialment el Títol I que són els drets fonamentals, i respectar-los.

Però a vegades no és així, per la qual cosa la pròpia Constitució té previstos mecanismes de control a les Administracions Públiques.

3 L'Estatut d'Autonomia de Catalunya

Com hem vist abans, l'Estatut és la norma suprema a Catalunya. Només té el límit jurídic del respecte a la Constitució espanyola.

L'Estatut d'autonomia de Catalunya vigent va ser aprovat el 19 de juliol de 2006.

Igual que la Constitució espanyola, el Títol I de l'Estatut recull els drets, els deures de la ciutadania i els principis rectors.

Podem fer la següent classificació:

Drets i deures dels ciutadans

- Dret de les persones a viure amb dignitat, seguretat i autonomia, lliures d'explotació, de maltractaments i de tota mena de discriminació.
- Dret en l'àmbit de les famílies.
Tothom té dret a rebre prestacions socials i ajuts públics per atendre les càrregues familiars.
- Dret dels menors a l'atenció integral necessària per al desenvolupament de la seva personalitat i el seu benestar.
- Dret de les persones grans a viure amb dignitat, sense explotacions ni maltractaments ni discriminació a causa de l'edat.
- Drets de les dones a participar en condicions d'igualtat d'oportunitats amb els homes en tots els àmbits públics i privats.
- Dret a viure amb dignitat el procés de la mort amb un tractament adequat, i a expressar, i que sigui respectada, la seva voluntat anticipada.

- Drets i deures en l'àmbit de l'educació.
Relatius a l'alumnat, a les mares i als pares,
als docents i als centres d'ensenyament.
- Drets i deures en l'àmbit cultural,
a l'accés en condicions d'igualtat
i al desenvolupament de les capacitats artístiques,
i deure de preservar la cultura i respectar-la.
- Dret en l'àmbit de la salut: d'igualtat i gratuïtat en l'accés,
en l'elecció de professional mèdic
i de centre sanitari d'informació.
- Drets en l'àmbit dels serveis socials:
es té dret a l'atenció adequada
i a una renda garantida de ciutadania
que assegurï els mínims d'una vida digna.
- Drets en l'àmbit laboral: dret a la formació,
d'accés gratuït als serveis d'ocupació, a percebre subsidis,
al treball amb seguretat i als drets del treball.
- Drets en l'àmbit de l'habitatge: d'accés a l'habitatge digne.
- Drets i deures en relació amb el medi ambient:
totes les persones tenim dret a viure en un medi equilibrat,
sostenible i respectuós amb la salut,
a la protecció davant la contaminació,
a la informació mediambiental, i el deure de preservar el medi.
- Drets dels consumidors i usuaris a la protecció de la salut
i davant conductes abusives,
i a la informació veraç i entenedora dels productes i serveis.

Drets en l'àmbit polític i de l'Administració

- De participació en els afers públics en condicions d'igualtat, a l'elecció de representants, a la promoció i presentació d'iniciatives legislatives, etc
- D'accés als serveis públics i una bona Administració en condicions d'igualtat, dret al tracte imparcial i objectiu i a la promoció de consultes populars.
- A la protecció de les dades personals.

Drets i deures lingüístics

- De coneixement i ús de les llengües i a la no-discriminació per raons lingüístiques.
- Davant les administracions públiques i les institucions estatals. Dret d'opció lingüística i de la recepció de la documentació oficial en la llengua escollida.
- Dels consumidors i usuaris a l'atenció oral i escrita en la llengua escollida i deure de disponibilitat de les entitats, les empreses i els establiments.
- En l'àmbit de l'ensenyament, dret a rebre l'ensenyament en català, llengua que normalment s'ha d'utilitzar com a vehicular. Deure de conèixer les dues llengües oficials, dret a no ser discriminat i dret al suport lingüístic.
- En relació a l'aranès: a l'Aran totes les persones tenen el dret de conèixer i utilitzar l'aranès i de ser-hi ateses oralment i per escrit per les administracions.

Principis rectors.

Els principis rectors estan recollits en 14 articles que afecten les matèries següents:

- Protecció de les persones i les famílies
- Perspectiva de gènere
- Cohesió i benestar social
- Foment de la participació
- Educació, recerca i cultura
- Àmbit socioeconòmic
- Medi ambient, desenvolupament sostenible i equilibri territorial
- Habitatge
- Mobilitat i seguretat viària
- Protecció dels consumidors i usuària
- Foment i difusió del català
- Cooperació al foment de la pau i cooperació al desenvolupament
- Mitjans de comunicació social
- Accés a les tecnologies de la informació i de la comunicació
- Memòria històrica

Garanties dels drets estatutaris

L'Estatut preveu que tots els drets establerts en el Títol I vinculen tots els poders públics de Catalunya, els particulars i l'Administració general de l'Estat a Catalunya.

Es configura un doble mecanisme de protecció dels drets de la ciutadania:

- La tutela del Consell de Garanties Estatutàries.
- Presentar recurs davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya quan s'estimi que s'han produït actes que vulnerin els drets reconeguts en aquest Títol.